

názoru maďarského soudu, a nebylo by to závazným pro tento spor. Firma V. byla a jest povinna zaplatiti dobírku, dráha byla a jest povinna tuto dobírku od ní vybrati a odvésti ji žalobci. Za to, že se tak nestalo, nebo stalo se neúplně, ručí odesílateli dráha sama podle výslovného předpisu Šu 72 (4) žel. dopr. ř., jež sluší dle hořejších vývodů rozšířiti na všechny případy vstupu adresáta zásilky do smlouvy dopravní. Nelze namítati, že by pak dráha byla povinna náhradou škody dvakráte. Nejde o náhradu jedné a téže škody, nýbrž o náhradu škod dvou. Náhrada škody způsobené příjemci ztrátou zboží, nesouvisí nijak s dobírkou. Musí býti stejnou částkou prisouzena, i když zboží bylo zasláno bez dobírky. Uložení dobírky má tu jenom ten význam, že dráha jest povinna náhradou škody pouze proti zaplacení dobírky. O tuto dobírku se nemůže ovšem sama obohatiti, nýbrž jest povinna, odvésti ji odesílateli. Odesílatel má na její vydání samostatný, neodvislý nárok. Zbývá uvážiti, zda mohla býti žalována československá železniční správa, ač se sama ničím neprovinila. Její pasivní legitimace jest odůvodněna Šem 100 žel. dopr. ř., ustanovujícím zcela všeobecně, že veškeré nároky proti dráze ze smlouvy nákladní mohou býti uplatněny u dráhy, jež přijala zboží k dopravě. Podle t. zv. Bratislavského protokolu, uveřejněného ve věstníku pro železnice a plavbu dne 1. listopadu 1919 pod čís. 87 a 88 platil železniční dopravní řád z 11. listopadu 1909, čís. 172 ř. z. v kritické době i pro železniční přepravu mezi republikou Československou a Maďarskem s nemnohými výjimkami, kterými však § 100 žel. dopr. ř. nebyl dotčen. Podle tohoto protokolu nebyly sice při přepravě do Maďarska dobírky přípustny a dodatečné příkazy odesílatelovy nebyly zásadně dovoleny, jak československé tak maďarské dráhy měly tedy právo odmítnouti dodatečný příkaz žalobcův ze 7. ledna 1920, když však příkaz přijaly, byly povinny jej splniti a jím se řídit. Bez úspěchu musí zůstatí námitka, že původní nákladní smlouva byla ujednána již 27. září 1918, tedy s bývalým c. k. rakouským erárem. Záleží pouze na tom, že dodatečný příkaz ze 7. ledna 1920 přijala československá železniční správa.

Čís. 4318.

Zákonná ustanovení o povinnosti manželově ku vrácení věna jsou povahy dispositivní. Odchylná úprava úmluvou manželů jest přípustna. Pozůstává-li věno z pohledávky proti třetí osobě, znamená souhlas manžela ku vrácení věna, že se pohledávka odevzdává manželce do volného nakládání, aniž se však tím v něčem změní závazek dlužníkův a jeho splatnost. Splatnost dlužníkovu závazku závisí na tom, co bylo s dlužníkem při vzniku jeho dluhu smlouveno. Nebylo-li ohledně splatnosti věna s dlužníkem ničeho umluveno, jest dlužník povinen věno vrátiti (pohledávku splatiti) kdykoliv na požádání manželky, vykážavši se svolením manžela.

(Rozh. ze dne 30. října 1924, Rv I 1232/24.)

Žalobkyně přinesla manželvi věnem 2.700 Kč. Manžel dal pohledávku manželčinu na vrácení věna zajistiti na své nemovitosti. Nemo-

vitost tuto postoupil později žalovanému s tím, že žalovaný převzal pohledávku žalobkyně na srážku z kupní ceny. Se souhlasem manžellovým domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 2.700 Kč. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Při postupu nemovitosti žalovanému byly strany za jedno v tom, že jde o pohledávku z věna. Žalovaný převzal dle §u 1407 obč. zák. dluh v tom stavu, v jakém byl v době převzetí a může tudíž namítnouti žalobkyni vše to, co by jí byl mohl namítnouti její manžel v době, kdy žalovaný dluh převzal. V době té byla však pohledávka splatna jen dle §§ 1229 a 1266 obč. zák., neboť nebylo vůbec tvrzeno, že by tehdy jiná doba splatnosti byla umluvena a žalovanému oznámena. Úmluvy, jež po převzetí dluhu staly se mezi žalobkyní a jejím manželem o předčasné splatnosti věna, nemají vůči žalovanému právního účinku.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

S právním posouzením rozepře nižšími soudy nelze souhlasiti. Sluší rozeznávat mezi povinnostmi manžela, vrátiti věno, a mezi splatností pohledávky proti třetí osobě, z níž věno pozůstává. Povinnost manželova ku vrácení věna jest upravena předpisy §§ 1229 a 1266 obč. zák., jež jsou povahy dispositivní. Manželé mohou ji vzájemným souhlasem upravit jinak, jmenovitě může manžel vrátiti manželce věno již za trvání manželství. Pozůstává-li věno z pohledávky proti třetí osobě, znamená vrácení věna, že se pohledávka odevzdává manželce do volného nakládání, aniž se však tím závazek dlužníkův a jmenovitě jeho splatnost v něčem změni. Splatnost dlužníkovu závazku nezávisí na tom, co smlouvou nebo zákonem ustanoveno o povinnosti manžela vrátiti věno, nýbrž na tom, co bylo s dlužníkem při vzniku jeho dluhu smluveno. Tak jako manželé nemohou ujednáním o předčasném vrácení věna změnit bez souhlasu dlužníkovu splatnost jeho dluhu, tak nemůže dlužník svým odporem překaziti, aby manžel neodstoupil pohledávky, tvořící věno, do volného nakládání manželčina, již za svého života a za trvání manželství. Když manžel žalobkyně odstoupil nemovitost, na které jest věno žalobkyně knihovně zajištěno, do vlastnictví žalovanému, převzal tento věno ku placení na srážku odstupní ceny, aniž však bylo něco ujednáno o jeho úrokování a době splatnosti. Poněvadž ohledně splatnosti té části odstupní ceny, která byla určena k zaplacení žalobkyně, nebylo nic smluveno, byla dle §u 904 obč. zák. splatna ihned na požádání. Manžel žalobkyně se nezavázal vůči žalovanému, že své manželce věno před časem nevrátí, proto nemůže se žalovaný s úspěchem dovolávat ani §u 1407 obč. zák., ani §§ 1229 a 1266 obč. zák. Okolnost, že nejde o obyčejnou pohledávku žalobkyně, nýbrž o věno, má po právní stránce jenom ten význam, že žalovaný by nebyl ani povinen ani oprávněn platiti žalobkyni bez vykázaného svolení jejího manžela, neboť tomuto náleží po dobu trvání manželství právo na požívání věna. Jelikož však souhlas manžela ku vymáhání a vybrání zažalované pohledávky byl udělen, jest žalobní žádost odůvodněna.